

SITUAȚIA ȘCOLILOR DIN PLASA DÎMBOVIȚA ÎN ANII 1842 — 1843

CLEOPATRA IONESCU

Regulamentul Organic, prin concepția și măsurile pe care le-a preconizat, a favorizat avîntul învățămîntului. Principalul merit al școlilor din epoca regulamentară a constat în folosirea limbii române ca limbă unică de învățămînt în școlile publice.

Ca urmare imediată a punerii în aplicare a Regulamentului Organic, în orașele de reședință a județelor se înființează școli naționale, iar la sate școli elementare.

„La școlile satești programul prevedea pe lingă cetit, scris, socotit, catehism și lecții de lucrarea pămîntului și economia casei”¹.

Anterior anului 1843, în plasa Dîmbovița, majoritatea școlilor funcționau în casele sfaturilor satești. După această dată, „casele de sfat ce sînt clădite prin sate nu pot fi întrebuințate pentru școală”². Se iau măsuri pentru construirea de localuri destinate, în exclusivitate, pentru școli. Acestea trebuiau să fie cît se poate de rezistente, încăpătoare și luminoase. Astfel, la 19 martie 1843, Departamentul din Lăuntru, cu circulara nr. 605, comunică Ocîrmuirii jud. Dîmbovița „ca într-un curs de trei—patru luni să isprăvească negreșit pretutindenea casele de școală”³. În același document se precizează ca încăperile destinate pentru școală „să fie destul de încăpătoare și nu prea slabe”⁴ și „cu geamuri la ferestre spre a să lumina încăperea”⁵.

Cu toată grija și insistențele Departamentului din Lăuntru pentru terminarea construcției localurilor destinate școlilor, acest lucru nu a fost posibil pînă la deschiderea anului școlar.

Dăm cîteva exemple :

În satul Gemenea „s-au făcut școală cu toate cele trebuincioase,

---

1 Istoria României, Buc. Ed. Academiei, 1964, IV, p. 1053.

2 Arh. St. jud. Dîmbovița — fondul Subocîrmuirea plășii Dîmbovița, dos. nr. 7/1843, f. 4.

3 Ibidem

4 Ibidem

5 Ibidem

mai lipsind la dînsa numai obloanele la ferestre și saceacu la spatele casei i picioarele de hieru la semicercuri, dulapu și masa învățătorului⁶. La Căprioru „s-au făcut casa de școală : mai lipsind dușumeaoa, saceacu jumătate, tavanul jumătate, trei bănți, scaunul învățătorului i masa⁷ ; în satul Gheboieni s-a făcut casa de școală, „mai lipsind bănțile, semicercurile, dușumeaoa și pămînt din pod i obloanele⁸ (v. anexa nr. 1).

Spre mijlocul anului 1843 se constată că în satele Sturzeni, Drăgăești-Ungureni și Drăgăești-Pămînteni nu existau clădiri de școală. „Se întrebuintează spre învățatura tinerilor încăperile caselor de sfat⁹”. Din documente reiese că locuitorii satului Sturzeni, aflați pe moșia dvornicului Băleanu, la 17 mai 1843, roagă subocîrmuirea să amîne construcția casei destinate pentru școală, „aflindu-se acum foarte săraci și un număr de oameni prea puțini¹⁰. La data de 27 octombrie 1843, aleșii satului Sturzeni comunică subocîrmuirii că nu pot construi local pentru școală, fiind supuși la prea multe cheltuieli. Ei arată că fiecare familie este obligată să dea, în afara banilor de capitație, cîte 58,44 lei, după cum urmează :

Lei par.

20	— cheltuiala casei de școală ;
14	— cheltuiala casei de sfat ;
18	— simbria unui militar pe un an de zile ;
2, 24	— simbria vătășelului pe un an ;
2, 20	— simbria logofătului de sat ;
2	— simbria candidatului pe un an.

58, 44 adică lei cinci zeci și opt, parale patru zeci și patru de fieștare familie¹¹.

Nici în luna decembrie 1843 nu se amenajase școală în satul Sturzeni ; „S-au chibzuit a să face casă de școală, o casă ce le-au dat-o d. proprietaru, care nu s-au pregătit și nici s-au adunat vre-un material, nici bani¹²”.

În satul Drăgăești-Ungureni, Departamentul din Lăuntru dă „arătaților jeluitori încă un soroc de două luni pentru construcția casei de școală, pînă ce vor săvîrși munca cîmpului¹³”.

Ei s-au ținut de cuvînt și se constată că în luna decembrie în satul

---

6 Ibidem, f. 108

7 Ibidem, f. 110

8 Ibidem

9 Ibidem, f. 2

10 Ibidem, f. 16

11 Ibidem, f. 104

12 Ibidem, f. 108

13 Ibidem, f. 17

Drăgăești-Ungureni există școală. „mai lipsind la dînsa geamuri, sobele, tencuiala cu var, pardoseală și simicercurile de hier“¹⁴.

Singurul sat din plasa Dimbovița care la sfîrșitul anului 1843 nu avea local de școală a rămas satul Drăgăești-Pămînteni, unde „nu s-au făcut casa de școală, nici nu s-au început“¹⁵.

Data începerii anului școlar 1843 a fost fixată pentru ziua de 27 octombrie, cu care ocazie Ocîrmuirea județului Dimbovița comunică subocîrmuitorului plășii „ca să li să gătească încăperile de școală și să introducă copiii ce au urmat anul trecut și lemnele trebuincoase pentru încălzitul încăperilor“¹⁶.

La școala din satul Mănești s-a numit învățător Scarlat Sima¹⁷ și Ion Stănescu¹⁸ — în satul Hulubești.

În total, în cursul anului școlar 1842—1843, în plasa Dimbovița funcționau 19 școli, în care învățau copiii din 28 de sate, fiecare școală avînd un număr diferit de elevi (v. anexa nr. 2)¹⁹.

Aceste școli își continuă activitatea și în cursul anului școlar 1843—1844, mai puțin școala din satul Priboiu „în care nu se predă învățătura din pricină că nu are candidat“²⁰.

---

14 Ibidem, f. 110

15 Ibidem

16 Ibidem, f. 69

17 Ibidem, f. 66

18 Ibidem

19 Ibidem, f. 3

20 Ibidem, f. 108.

listă de starea în care se află școlile de prin satele acestei plăși cu deslușirile arătate prin porunca nr. 9370, anul 1843.

Numirea satelor plășii	Satele ce au școlile săvârșite fără nici-o lipsă	Satele ce au școli cu învățăturii în care se predau legile	Satele ce au școli și lipsurile arătate înainte stau în lucrare	Satele , în care s-au început construcția școlii și nu s-au săvârșit cu deslușirea că s-au arătat înainte.	Satele în care nu s-au început încă clădirea școlii	Băgare de seamă cu deslușire cerută de fiecare riglă.
Gemenea	--	1	1		-	S-au făcut școală cu toate cele trebuincioase, mai lipsind la dînsa numai obloanele la ferestre și saceacu la spatele casii i picioarele de hieru la semicercuri, dulapu și masa învățătorului, în care școală să predă învățatura pentru copii. La această școală adunîndu-să contribuția făcutorilor lei 2325 s-au cheltuit lei 2275 par. 20 și mai rămîne în ființă lei 49 par. 20 care și trebuiese pentru săvîrșirea școlii.
Cîndeștii din Vale		1	1	--		S-au făcut școala mai lipsind la dînsa numai pod dușumeaua, obloanele, saceacu jumătate și dulapu în care școală să predă învățatura către copii. La această școală adunîndu-să contribuția făcutorilor lei 2451 par. 30, s-au cheltuit 2160 par. 21 și rămîne în ființă 294 lei-par. 9 care și trebuiese pentru săvîrșirea școlii.

Priboiu	-	-	1			S-au făcut [-] școala mai lipsind la dînsa scaunele simicerurilor de hieru, masa, obloanele la ierestre, dușumeaua casei, hiarele de la usi, în care școală nu se predă învățătura din pricină că nu are candidat [învățător]. La această școală adunîndu-se contribuția lăcuitorilor 1700 au cheltuit 1400 și mai rămîne în ființă lei 300, cari trebuiesc spre săvîrșirea școliei.
Dragodănești	--	1	1			S-au făcut școala, mai lipsind la dînsa, spre săvîrșire, scaunele, masa, obloanele, dușumeaua casii, în care școală să predă învățătura către copii. La această școală adunîndu-se contribuția lăcuitorilor lei 1400 s-au cheltuit lei 1200 și mai rămîne în ființă lei 200, care trebuie spre săvîrșire.
Sturzeni	--	--	--		1	S-au chibzuit a se face casă de școală o casă ce le-au dat-o d. proprietaru, care nu s-au pregătît și nici nu s-au adunat vre-un material nici bani.
Suduleni-Izvoare	—	1	1			S-au făcut casa de școală mai lipsind o ușe și obloane, în care să predă învățătura. La această școală adunîndu-să contribuția lăcuitorilor lei 1903, s-au cheltuit lei 1850 și au rămas în ființă lei 53, care trebuie spre săvîrșirea școliei.
Hulubești	--	1	1			S-au făcut casa de școală, mai lipsind simicerurile și obloanele și scaunele adică băntile, adunîndu-să contribuția lăcuitorilor lei 1030, cari s-au și cheltuit iar spre săvîrșirea lucrărilor însemnate mai trebuie lei 70.
Greci-Botești	-	1	1	--	--	S-au făcut școala mai lipsind dușumeaua, la casă, simicerurile, în care să predă învățătura, la această școală, adunîndu-se

Greci -- Botești (Urm.)						contribuirea lăcuitorilor lei 2520, care s-au și cheltuit, iar spre săvârșirea lucrărilor însemnate mai trebuie lei 150.
Cindeștii din Deal	-	1	1			S-au făcut școală mai lipsind la dinsa obloanele ferestrelor, dușumeaua casii, sageacu jumătate și simicerurile, în care școală se predă învățătura către copii, adunându-să contribuirea lăcuitorilor la această școală până acum lei 985, care s-au și cheltuit, iar spre săvârșirea lucrărilor însemnate mai trebuie lei 200.
Bogați	--	1	1			S-au săvârșit facerea școlii, cu toate cele trebuincioase în care să și predă învățătura copiilor, mai lipsind numai obloanele ferestrelor, adunându-să la această școală contribuirea lăcuitorilor lei 2350, din care bani s-au cheltuit lei 308 la casa de sfat nefiind desăvârșită, iar ceilalți toți s-au cheltuit în facerea casii de școală. Pentru facerea și a acestor obloane mai trebuie lei 28.
Susenii		1	1		--	S-au făcut școala în care se și predă învățătura copiilor, mai lipsind la dinsa obloanele sageacu și clantele de la uși, însă semicerurile le-au făcut de lemn, pardoseala dă pe jos cu școală de cărămidă, adunându-să contribuirea lăcuitorilor la această școală lei 880, care-i s-a și cheltuit, iar pentru facerea acelor obloane precum și sageacu mai trebuie lei 70.
Valea - Mare - Băsești	--	1	1	--	--	S-au făcut școala în care să predă învățătura mai lipsind numai obloanele și băntile, în care se predă învățătura, adunându-să contribuirea lăcuitorilor lei 1607, care s-au cheltuit, iar spre săvârșirea casii mai trebuie lei 30.

Ludești - Valea - Strimbului	—	1	1	—	—	S-au făcut școala în care se predă învățătura mai lipsind numai obloanele și bă[n]țile în care să predă învățătura adunându-să contribuirea lăcuitorilor lei 618 par 20, care s-au cheltuit, iar spre săvârșirea casii mai trebuie lei 30.
Scheiu	—	1	1	—	—	S-au făcut școala în care să predă învățătura lipsind simicerurile în care să predă învățătura, adunându-să contribuirea lăcuitorilor lei 550, care s-au cheltuit, iar dăspre săvârșirea casii mai trebuie lei 25.
Mănești	—	1	1	—	—	S-au făcut școala în care să predă învățătura mai lipsind simicerurile, o ușe, dușumeaua, saceacu de la spatele casei și trei bănți, adunându-se contribuirea lăcuitorilor lei 783 par. 90, cari s-au cheltuit, iar spre săvârșire mai trebuie lei 200.
Drăgăești - Pămînteni	—	—	—	—	1	Nu s-au făcut casa de școală, nici nu s-au început și nici s-au urmat vre-o suplînire din sat.
Valea Caselor - Saru	—	1	1	—	—	S-au făcut casa de școală, mai lipsind la dînsa obloanele, pămîntu din podu, patru semiceruri, zăvoare la uși, saceacurile și pardoseala, în care să predă învățătura copiilor adunându-să contribuirea lăcuitorilor lei 1200, care s-au și cheltuit, iar spre săvârșire mai trebuie lei 120.
Dragomi- rești	—	1	1	—	—	S-au făcut casa de școală mai lipsind la dînsa obloanele, saceacu, scaunu[1] învățătorului, în care să predă învățătura copiilor, adunându-să contribuirea lăcuitorilor lei 1848 par. 16, care s-au și cheltuit, iar spre săvârșire mai trebuie lei 60.

Rîncaciiov	—	1	1	—	—	Idem mai lipsind sacaceu și tavanul la casă și mestrița i obloanele în care să predă invățătura, adunându-să contribuirea lăcuitorilor lei 1225, care s-au și cheltuit, iar spre săvîrșire mai trebuie lei 70.
Căprioaru	—	1	1	—	—	Idem mai lipsind dușumeaua sacaceu jumătate tavanul jumătate, trei băni, scutul invățătorului i masa, în care să predă invățătura, adunându-se contribuirea lăcuitorilor lei 872, care s-au cheltuit, iar spre săvîrșire mai trebuie lei 200.
Drăcăești - Ungureni	—	—	1	—	—	Idem mai lipsind la dînsa geamurile, sobele, tencuiala cu var, pardoseala și simicerurile de fier. Invățătura copiilor se dă în casa de sfat, adunînd contribuirea lăcuitorilor pînă acum lei 970, iar spre săvîrșirea lucrărilor arătate mai trebuie lei 482 par 20.
Tătărăni	—	1	1	—	—	Idem mai lipsind dușumeaua, numai în care să predă invățătura copiilor adunându-să contribuirea lăcuitorilor lei 2257 care s-au și cheltuit, iar spre săvîrșirea mai trebuie lei 150.
Gheboieni	—	0	1	—	—	Idem mai lipsind băntile, simicerurile, dușumeaua și pămînt din pod i obloanele. Invățătura se predă în casa candidatului invățătorului fiind frîgu în școală, neavîndu pămînt în podu, adunându-să și contribuirea lăcuitorilor 989, iar spre săvîrșire mai trebuie lei 200.

Plasa Dîmbovița

Listă de școlile comunale înființate prin satele acestei plăși.

Nr. satelor	Școlile săvârșite	Nr. școlărilor aflați între acestea	Nr. școlilor începute și nesăvârșite	Numele satelor
1	1	—	—	Dragomirești
2	—	—	1	Rîncacioc
3	1	19	—	Bogați
4	—	—	—	Boțești
5	1	15	—	Greci
6	1	17	—	Cîndești — din Vale
7	1	14	—	Cîndești — din Deal
8	1	16	—	Gemenea
9	1	10	—	Izvoarele
10	—	—	—	Sudului
11	1	9	—	Dragodănești
12	—	—	—	Sturzeni — n-au înființat casă
13	1	9	—	Priboiu
14	1	16	—	Tătărani
15	1	9	—	Gheboieni
16	1	16	—	Căprioru
17	1	16	—	Mănești
18	—	—	—	Drăgăești — Ungureni
19	—	—	—	Drăgăești — Pămînteni
20	—	—	—	Valea — Mare
21	1	—	—	Băsești
22	—	—	—	Valea — Caselor
23	1	—	—	satu Glimbocata
24	1	18	—	Hulubești
25	—	—	—	Ludești
26	1	10	—	V. Strimbului
27	1	14	—	Scheiu
28	1	10	—	Suseni

Arh. St. jud. Dîmbovița — Subocîrmuirea plășii Dîmbovița, dos. nr. 7/1843.